

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ, ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Πληροφορίες : Ι. Μπουσδούνης
Ε. Παναγιωτοπούλου
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : deae1@minedu.gov.gr
Τηλέφωνο : 210 344 2191, 2190

ΑΔΑ:

Ministry of Digital
Governance,
Hellenic Republic

Digitally signed by Ministry of
Digital Governance, Hellenic
Republic
Date: 2023.12.04 13:17:05
EET
Reason:
Location: Athens

Βαθμός Ασφάλειας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας:

ΑΝΑΤΗΡΤΕΑ ΣΤΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Μαρούσι, 04/12/2023
Αρ. πρωτ. 138415 /Δ3

ΠΡΟΣ :

- 1) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- 2) Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- 3) Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) (μέσω των Π.Δ.Ε.)
- 4) Σχολικές μονάδες Π.Ε. και Δ.Ε. (μέσω των Δ/σεων Π.Ε. και Δ.Ε.)
- 5) Σιβιτανίδειο Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών
(info@sivitanidios.edu.gr)

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες - κατευθύνσεις για τη λειτουργία των θεσμών ενταξιακής εκπαίδευσης»

Κατόπιν ερωτημάτων που τέθηκαν στην υπηρεσία μας, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

ΕΔΥ - ΚΕΔΑΣΥ – ΕΔΕΑ

- Η λειτουργία των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (ΕΔΥ) στα σχολεία «γενικής εκπαίδευσης» ορίζεται στο άρθρο 17 του ν.4823/2021 και στην υπό στοιχεία 134960/Δ3/2021 Υ.Α. - Β΄ 5009.
- Στο έργο των ΕΔΥ περιλαμβάνονται η υλοποίηση τόσο ομαδικών όσο και εξατομικευμένων δράσεων. Στόχος των δράσεων είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και η προαγωγή συνολικά της γνωστικής και ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης, μέσω διεπιστημονικών πρακτικών. Σε αυτό το πλαίσιο οι ομαδικές δράσεις είναι σκόπιμο να έχουν πρωτεύοντα ρόλο. Οι εξατομικευμένες δράσεις σε ιδιαίτερο χώρο εκτός της τάξης, σχεδιάζονται και υλοποιούνται προσανατολισμένες στην ένταξη των μαθητών και είναι τόσες όσες χρειάζονται για την υποστήριξη αυτού του στόχου. Στις περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη πρόσθετων παρεμβάσεων η Ε.Δ.Υ. καθοδηγεί και διασυνδέει την οικογένεια με τους αρμόδιους φορείς.

- Στην παρ. 7 του άρθρου 17 του ν.4823/21 ορίζεται: «*Η Ε.Δ.Υ. συνεργάζεται με τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή, τους οποίους ενημερώνει για τις διαδικασίες εκπαιδευτικής αξιολόγησης και υποστήριξης που προτείνει να ακολουθηθούν. Οι όροι της συνεργασίας και οι διαδικασίες εκπαιδευτικής αξιολόγησης και υποστήριξης αποτυπώνονται σε πρωτόκολλο συνεργασίας και δεσμεύουν τη σχολική μονάδα και τους γονείς ή κηδεμόνες*». Το άρθρο 10 του κεφ. Β της υπό στοιχεία 134960/Δ3/2021 Υ.Α. - Β' 5009 στην περίπτωση ε' της παρ. 5 ορίζει: «*Τη δήλωση συναίνεσης των γονέων ή κηδεμόνων για τη διενέργεια διεπιστημονικής εκπαιδευτικής αξιολόγησης από τα μέλη της Ε.Δ.Υ. και τη διαμόρφωση εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης και διεπιστημονικής υποστήριξης του μαθητή με σαφή και αναλυτική περιγραφή των όρων και των διαδικασιών που αυτή περιλαμβάνει*». Επίσης στην παρ. 9 του άρθρου 2 του κεφ. Α της ως άνω Υπουργικής Απόφασης ορίζεται: «*Τα μέλη της Ε.Δ.Υ. των περ. β', γ' και δ' μετέχουν ισότιμα στις δραστηριότητες και τις διαδικασίες του Συλλόγου Διδασκόντων της σχολικής μονάδας στην οποία υπηρετούν*». Από τα παραπάνω προκύπτει ότι: α) το πρωτόκολλο συνεργασίας και η δήλωση συναίνεσης απαιτούνται στις περιπτώσεις που οι ΕΔΥ σκοπεύουν να εντάξουν μαθητή/μαθήτρια σε σταθερό και μόνιμο πρόγραμμα υποστήριξης και β) ο ψυχολόγος και ο κοινωνικός λειτουργός των ΕΔΥ ανήκουν στο προσωπικό του σχολείου και δεν λειτουργούν ως «εξωτερικοί επισκέπτες». Σε αυτό το πλαίσιο τα μέλη των ΕΔΥ, σε αρχικό στάδιο, δέχονται και ακούν μαθητές/μαθήτριες που επιθυμούν να τους συναντήσουν για να αναφέρουν ή να ζητήσουν περισσότερες πληροφορίες για κάποιο θέμα που τους/τις απασχολεί, χωρίς να απαιτείται η συναίνεση του γονέα/κηδεμόνα. Στη συνέχεια κρίνουν τα δεδομένα και αποφαινόμενοι για τυχόν ενέργειες. Αν απαιτούνται ενέργειες σκόπιμης παρέμβασης/υποστήριξης στο πλαίσιο του σχολείου (ενδεικτικά: αξιολόγηση και εφαρμογή εξατομικευμένου προγράμματος) ζητείται η συναίνεση της οικογένειας και η υπογραφή του σχετικού πρωτοκόλλου συνεργασίας.

- Για την απαλλαγή από την εφημερία του εκπαιδευτικού Ε.Α.Ε. και του διδακτικού του ωραρίου ως μέλος ΕΔΥ, ισχύουν όσα ορίζονται στις παρ. 9 και 13 του άρθρου 2 του κεφ. Α της υπό στοιχεία 134960/Δ3/2021 Υ.Α. - Β' 5009 και στην εγκύκλιο με αρ. πρωτ. 121046/ΓΔ4/4-10-2022 του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Σπουδών Π.Ε. & Δ.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.

- Στο εδάφιο αα της περ. α της παρ. 8 του άρθρου 11 (Σκοπός και αρμοδιότητες των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης) του ν.4823/21 ορίζεται: «*Για την αξιολόγηση και την έκδοση σχετικής αξιολογικής έκθεσης απαιτείται η συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων. Η συναίνεση δηλώνεται εγγράφως*». Στο άρθρο 1519 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 12 του ν.4800/21, ορίζεται: «*Όταν η επιμέλεια ασκείται από τον έναν γονέα ή έχει γίνει κατανομή της μεταξύ των γονέων, οι αποφάσεις για την ονοματοδοσία του τέκνου, για το θρήσκευμα, για ζητήματα της υγείας του, εκτός από τα επείγοντα και τα εντελώς τρέχοντα, **καθώς και για ζητήματα εκπαίδευσης που επιδρούν αποφασιστικά στο μέλλον του**, λαμβάνονται από τους δύο γονείς από κοινού*». Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το ΚΕΔΑΣΥ δεν μπορεί να προχωρήσει σε αξιολόγηση και έκδοση σχετικής αξιολογικής έκθεσης σε περιπτώσεις διαφωνίας των γονέων που ασκούν τη γονική μέριμνα. Στις περιπτώσεις που η σχετική

αξιολόγηση και έκδοση αξιολογικής έκθεσης κρίνεται απαραίτητη για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού σχετικά με την υποστήριξή του στο σχολικό περιβάλλον και δεν υφίσταται η απαιτούμενη συναίνεση και των δύο γονέων/κηδεμόνων, θα πρέπει να εφαρμόζεται αναλογικά το τελευταίο εδάφιο της διάταξης του άρθρου 1512 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία ορίζεται ότι: «Κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας οι γονείς καταβάλλουν προσπάθεια για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο». Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να αξιοποιηθεί το εδάφιο αγ της περ. α της παρ. 8 του άρθρου 11 του ν.4823/21, που ορίζει: «Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η συνδρομή των οποίων απαιτεί ειδική αιτιολόγηση και οι οποίες σχετίζονται ιδίως με δυσχέρειες συνεργασίας της σχολικής μονάδας με τους γονείς επί διαπιστωμένων σοβαρών δυσκολιών μάθησης ή συμπεριφοράς ή ένταξης του μαθητή στο σχολικό περιβάλλον, η υποβολή εισήγησης στο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. δύναται να γίνει απευθείας από την Ε.Δ.Υ., προκειμένου να διερευνηθεί περαιτέρω η αναγκαιότητα της παρέμβασης από πλευράς του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., τόσο σε επίπεδο υποστήριξης της σχολικής μονάδας όσο και σε επίπεδο υποστήριξης των γονέων ή κηδεμόνων. Στόχος της παρέμβασης είναι η επίτευξη του μέγιστου δυνατού βαθμού συνεργασίας μεταξύ σχολικής μονάδας και γονέων και κηδεμόνων. Αν στη σχολική μονάδα λειτουργεί Ε.Δ.Υ. ισχύει η παρ. 8 του άρθρου 17. Αν στη σχολική μονάδα δεν λειτουργεί Ε.Δ.Υ., η εισήγηση του συλλόγου διδασκόντων προς το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. υποβάλλεται έπειτα από γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης της Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης που έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας ως προς την ενταξιακή εκπαίδευση ή, εφόσον δεν υφίσταται, έπειτα από γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης που έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας. Οι γονείς ή κηδεμόνες καλούνται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του συλλόγου διδασκόντων που αφορούν στη λήψη της απόφασης παραπομπής στο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., καθώς και για την παροχή απόψεων, όποτε κρίνεται σκόπιμο».

- Η Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης (Ε.Δ.Ε.Α.) που προβλέπεται στο άρθρο 5 του ν.3699/2008 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 54 του ν.4823/2021, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως δευτεροβάθμια επιτροπή, δύναται να ζητά εγγράφως από τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. στοιχεία του φακέλου (ή και συνολικά τον φάκελο) που τηρείται στο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και αφορούν μαθητή η οικογένεια του οποίου έχει προσφύγει στην Ε.Δ.Ε.Α. Τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. υποχρεούνται να αποστέλλουν με εμπιστευτικό πρωτόκολλο τα ζητούμενα στοιχεία.

Τμήμα Ένταξης

- Η λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης στα σχολεία «γενικής εκπαίδευσης» ορίζεται στο άρθρο 6 του ν.3699/2008, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και στην υπό στοιχεία 27922/Γ6/2007 Υ.Α. - Β'449, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

- Για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες που υποστηρίζονται από τον θεσμό του Τμήματος Ένταξης τηρείται ατομικός φάκελος και υλοποιείται Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν.3699/2008 «3. Για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές

ανάγκες, που φοιτούν στα σχολεία γενικής και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εφαρμόζονται ειδικά προσαρμοσμένα και εξατομικευμένα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα.». Το ΕΠΕ αποτελεί παιδαγωγικό κείμενο δυναμικού και εξελίξιμου χαρακτήρα, το οποίο σχεδιάζεται και υλοποιείται με συνεργατικές διαδικασίες. Στην υλοποίηση του ΕΠΕ δύναται να συμμετέχει όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Για την εφαρμογή του ΕΠΕ, τους στόχους και την πορεία υλοποίησής του ενημερώνεται σε τακτική βάση, ο/η γονέας/κηδεμόνας του/της μαθητή/μαθήτριας.

- Η δυνατότητα υποστήριξης μαθητή/μαθήτριας από τον/τους εκπαιδευτικό/κούς του τμήματος ένταξης παρέχεται ως ενισχυτικός και ενταξιακός θεσμός της μαθησιακής διαδικασίας και της παιδαγωγικής πράξης σε μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Στο άρθρο 82 του ν.4368/2016 - Α'21, ορίζεται: «5. Στην υποπερίπτωση α' της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3699/2008 (Α' 199) προστίθενται εδάφια, ως ακολούθως: «Σκοπός των ΤΕ είναι η πλήρης ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός του ΤΕ υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους»».

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι τόσο στον σχεδιασμό του ΕΠΕ όσο και στην κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος του εκπαιδευτικού Τμήματος Ένταξης **δίνεται προτεραιότητα στην υποστήριξη του μαθητή εντός της τάξης του.** Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών. Μια τέτοια ανάγκη μπορεί να είναι ενδεικτικά, όταν οι μαθησιακοί στόχοι του ΕΠΕ αφορούν την εκπαίδευση του μαθητή σε γνωστικά αντικείμενα που αποτελούν μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος προηγούμενων τάξεων από την τάξη φοίτησης.

- Η υποστήριξη του μαθητή εκτός της τάξης στις περιπτώσεις Τμήματος Ένταξης με «κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα» γίνεται ατομικά ή με συμμετοχή σε μικροομάδα, για τόσο χρονικό διάστημα όσο είναι απαραίτητο. Δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία (και επομένως δεν επιτρέπεται) η δημιουργία ενός ξεχωριστού τμήματος με συγκεκριμένο αριθμό μαθητών οι οποίοι αποκόπτονται σε μόνιμη βάση από το τμήμα φοίτησής τους για να «φοιτούν» για ένα ή περισσότερα μαθήματα αποκλειστικά στην «αίθουσα του Τμήματος Ένταξης».

Παράλληλη Στήριξη

- Η εκπαίδευση και υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών, συμπεριλαμβανομένων και όσων έχουν έγκριση παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, αποτελεί ευθύνη του σχολείου (συνολικά) ως φορέα. Η έμφαση στην ευθύνη του σχολείου ως φορέα, ενισχύει την ιδέα ότι ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς

αποκλεισμούς ωφελεί **όλους/ες** τους μαθητές και τις μαθήτριες προάγοντας την ενσυναίσθηση, την κατανόηση και την ανταλλαγή ιδεών.

- Η παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελεί έναν ενισχυτικό, ενταξιακό θεσμό, μια εκπαιδευτική προσέγγιση που διέπεται από την ενταξιακή παιδαγωγική και ως εκ τούτου θα πρέπει να υλοποιείται σύμφωνα με τις προτεινόμενες διεθνείς ενταξιακές πρακτικές, ώστε να αποφεύγεται ο διαχωρισμός ή/και ο στιγματισμός των μαθητών/τριών με αναπηρία και να επιτυγχάνονται τα μέγιστα παιδαγωγικά οφέλη.
- Ο/Η εκπαιδευτικός του θεσμού της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης είναι εκπαιδευτικός του σχολείου και έτσι θα παρουσιάζεται στους μαθητές. Η παρουσίασή του ΔΕΝ μπορεί να γίνεται με φράσεις, όπως: «..... μαζί μας στο τμήμα τη φετινή σχολική χρονιά θα είναι και η κυρία, η οποία είναι η δασκάλα του/της,», αλλά: «.....μαζί μας στο τμήμα τη φετινή σχολική χρονιά θα είναι και η κυρία, με την οποία θα συνεργαζόμαστε για την καλύτερη λειτουργία του τμήματος» .
- Ο/Η εκπαιδευτικός της Παράλληλης Στήριξης/Συνεκπαίδευσης δεν λειτουργεί, ως προσωπικός δάσκαλος των μαθητών/τριων που υποστηρίζει, αλλά ως καταλύτης/διευκολυντής για τη μετάβασή τους από την εξατομικευμένη βοήθεια, στην αυτόνομη λειτουργία εντός της τάξης. Η διεθνής ερευνητική δραστηριότητα καταδεικνύει πως η παροχή συνεχούς και υψηλού βαθμού υποστήριξης των μαθητών/τριών με αναπηρία μέσω της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης ενέχει τον κίνδυνο να παρεμποδίσει την πρόδό τους και να καταστούν άτομα μη παραγωγικά.
- Η εξατομικευμένη υποστήριξη μπορεί, αρχικά, να στοχεύει στην άμεση και αποκλειστική καθοδήγηση του/της μαθητή/τριας, ωστόσο, προοδευτικά, ο/η εκπαιδευτικός της παράλληλης στήριξης/συνεκπαίδευσης οφείλει να αναζητά τρόπους για να διευρύνει την αυτονομία του/της μαθητή/τριας και να «απομακρύνεται» διακριτικά ώστε να αρχίσει να λειτουργεί ως συνεργάτης του/της εκπαιδευτικού της τάξης, επανερχόμενος στον/στην συγκεκριμένο μαθητή/τρια όταν υπάρχει ανάγκη. Η υλοποίηση Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης δεν ταυτίζεται με τη διδασκαλία «ένας προς έναν». Η υποστήριξη με τη μορφή 1:1 μπορεί να αποτελεί μέρος της εφαρμογής του ΕΠΕ.
- Ο/Η εκπαιδευτικός που διδάσκει στο τμήμα και ο/η εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης συνεργάζονται συνεχώς υποχρεωτικά για την ολόπλευρη υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών με έγκριση παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, καθώς και του συνόλου των μαθητών/τριων του τμήματος.
 - Πρακτικά αυτό σημαίνει πως ο/η εκπαιδευτικός της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης και ο/η εκπαιδευτικός της τάξης συνεργάζονται (συνδυαστικά με το ΕΠΕ) σε επίπεδο: α) σχεδιασμού και προγραμματισμού της διδασκαλίας και β) εφαρμογής των διαφοροποιημένων παρεμβάσεων. Απώτερο στόχο του συνεργατικού μοντέλου διδασκαλίας αποτελεί η ενσωμάτωση συγκεκριμένων διαφοροποιημένων πρακτικών και παρεμβάσεων στο πλαίσιο της συνδιδασκαλίας, οι οποίες υποστηρίζουν τις εξατομικευμένες

ανάγκες του/της κάθε μαθητή/τριας στο πλαίσιο της τάξης-ομάδας με σκοπό την αυτονομία/ανεξαρτησία και την πρόοδο των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία δεν ταυτίζεται με την Εξατομικευμένη Διδασκαλία. Η εξατομικευμένη μπορεί (όταν χρειάζεται) να αποτελεί τεχνική της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας.
- Το Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) αποτελεί παιδαγωγικό κείμενο δυναμικού και εξελίξιμου χαρακτήρα, το οποίο σχεδιάζεται και υλοποιείται με συνεργατικές διαδικασίες.
- Για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες που υποστηρίζονται από τον θεσμό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης τηρείται ατομικός φάκελος (27922/Γ6/2007 Υ.Α. - Β'449). Ο ατομικός φάκελος φυλάσσεται με ευθύνη του/της Διευθυντή/ντριας του σχολείου και για στοιχεία του φακέλου ενημερώνονται όλα τα μέλη του προσωπικού του σχολείου που εμπλέκονται στην εκπαίδευση του/της μαθητή/τριας, με σκοπό την καλύτερη υποστήριξή του/της σε μαθησιακό και ψυχοκοινωνικό επίπεδο. **Για όλους ισχύει το επαγγελματικό και επιστημονικό απόρρητο των πληροφοριών.**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Υπερσύνδεσμοι επιμορφωτικού υλικού

Παρατίθενται υπερσύνδεσμοι με επιμορφωτικό και υποστηρικτικό υλικό το οποίο έχει παραχθεί μέσα από επίσημα προγράμματα και παρακαλούμε για την αξιοποίησή του προς στην κατεύθυνση της ενταξιακής εκπαίδευσης και της υποστήριξης και των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού προέρχεται από το έργο «Καθολικός Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προσβάσιμου Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού» του ΙΕΠ, το οποίο στο σύνολό του είναι αναρτημένο στον ιστότοπο: <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/>

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/odhgos-ekpaideutikou-gia-thn-euaisthitopoihsh-se-themata-apodoxhs-ths-anaphrias-kai-ths-diaforetikothtas-kai-thn-anaptyxi-entaxiakhs-koultouras-sto-sxoleio>

(Οδηγός εκπαιδευτικού για την ευαισθητοποίηση σε θέματα αποδοχής της αναπηρίας και της διαφορετικότητας και την ανάπτυξη ενταξιακής κουλτούρας στο σχολείο)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/docs/pdf/KI/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5%20%CE%9A%CE%99.pdf>

(Οδηγός εκπαιδευτικού για την ανάπτυξη κοινωνικών, συναισθηματικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και αυτόνομης διαβίωσης για μαθητές με αναπηρία μέσω Κοινωνικών Ιστοριών.)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/Books/2020/%CE%91%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3/%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%20%CE%BC%CE>

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/Books/2020/ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ%20ΠΡΟΣΟΧΗΣ%20ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ/Εκπαίδευση%20μαθητών%20με%20προβλ%20προσοχής%20και%20συγκέντρωσης.pdf>

(Εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: Καλές πρακτικές για τη σχολική τους ένταξη.)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/Books/2020/ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ%20ΠΡΟΣΟΧΗΣ%20ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ/Εκπαίδευση%20μαθητών%20με%20προβλ%20προσοχής%20και%20συγκέντρωσης.pdf>

(Εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών με προβλήματα προσοχής και συγκέντρωσης: Καλές πρακτικές για τη σχολική τους ένταξη)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/Books/2021/Moutavelis.%CE%A03.10.1.platforma21.9.2021.pdf>

(Εργαλεία παιδαγωγικής αξιολόγησης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να συντάσσουν το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/koinwnikes-istories>

(Κοινωνικές ιστορίες)

<http://www.prosvasimo.iep.edu.gr/el/easy-to-read-dd>

(«Καθολικός σχεδιασμός και ανάπτυξη προσβάσιμου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού»: Μεταγραφή και προσαρμογή των σχολικών βιβλίων των Θρησκευτικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ιστορίας, των Μαθηματικών και της Γλώσσας της Δ' Δημοτικού με τη μέθοδο Easy to Read - Εγχειρίδιο Αυτορρύθμισης - ΒΙΒΛΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ – Ψηφιακή Εφαρμογή)

<http://www.prosvasimo.iep.edu.gr/el/epimorfotiko-yliko-2021>

(Επιμορφωτικό Υλικό 2021 – Παρουσιάσεις)

<http://www.prosvasimo.iep.edu.gr/el/epimorfotiko-yliko-2017>

(Επιμορφωτικό Υλικό 2017 – Παρουσιάσεις-Βίντεο)

http://www.prosvasimo.iep.edu.gr/docs/pdf/Epimorfwsh_2017/%CE%A3%CE%A5%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%CE%9C%CE%9F%CE%A3.pdf

(Επιμορφωτικό Υλικό 2017 – Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο - ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ)

<http://www.prosvasimo.iep.edu.gr/el/parousiaseis-eisigisewn-epimorfwshs-159>

(Διαφοροποίηση της διδασκαλίας ανά κατηγορία αναπηρίας –Παρουσιάσεις)

<http://ed.prosvasimo.iep.edu.gr/educational-material/odhgoi-diaforopoihs-159>

(Διαφοροποίηση της διδασκαλίας ανά κατηγορία αναπηρίας – Οδηγοί Διαφοροποίησης)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/vivlia-eidikhs-agwghs-2020>

(Οδηγοί Εκπαιδευτικών και Προσβάσιμο Εκπαιδευτικό Υλικό για όλες τις αναπηρίες)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/paradotea/sxediasmos-kai-anaptiksh-prosvasimou-ekpaideutikou-kai-epoptiikou-ylikou-gia-mathites-me-anaphries/sxediasmos-kai-anaptiksh-prosvasimou-ekpaideutikou-kai-epoptiikou-ylikou-gia-mathites-me-anaphries-prosarmosmena-sxolika-egxeiridia-logismika>

(ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ – ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ)

<https://www.epiteliki.minedu.gov.gr/?p=2096&lang=el>

(Επιμορφωτικό Υλικό έργου «Επιμόρφωση Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου» Επιλογή του συνδέσμου της ενότητας: [Ζητήματα ενταξιακής εκπαίδευσης](#))

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/paradotea/vivlia-gia-amvlywpes-mathites-eisagwgh>

(Βιβλία διασκευασμένα και προσαρμοσμένα για αμβλύωπες μαθητές)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/odhgoi-gia-sdey-edey-eeep>

(Οδηγοί για ΣΔΕΥ/ΕΔΕΑΥ & ΕΕΠ - Επιμορφωτικό Υλικό 2014)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/polimesiko-uliko-prosarmosmena-sxolika-vivlia/ekpaideutiko-logismiko>

(Συλλογή από Προσαρμοσμένα Σχολικά Βιβλία και Λογισμικά)

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/ekpaideush-mathitwn-me-eidikes-mathisiakes-duskolies>

(Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες)

Με εντολή Υφυπουργού

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΠΕ, ΔΕ
& ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υφυπουργού κας Δ. Μ. Μιχαηλίδου
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα ΠΕ, ΔΕ και Ειδικής Αγωγής κ. Ι. Κατσαρού
- Γενική Δ/νση Σπουδών Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης
- Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Π.Ε.
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε.
- Δ/νση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης-Τμήμα Α'